

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl., za četrta leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrta leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrta leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrta leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemati za četrta leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četrstopenjske pete vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši „gledališka stolba“. Opraviništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Shod v Gdanskem.

Mej tem, ko novinarji o političnej suši tožijo in sem ter tja ugibljejo, kakov predmet bi zapletali v uvodne članke, ne miruje neutrudni duševni boj onih mož, katere je osoda izbrala voditelj državam. Skrivaj za kulisami se kleplje, pretehtuje, primerja in študira in stoprav, ko je izvršil skrivni generalni štab svoje načrte, razpošlje svoje poslance z ukazi v javnost, ki po bliskovem potu razširijo srečne ali nesrečne ideje državnikov na vse svetovne strani.

Takovo nenadno objavljeno, a gotovo sistematično pri zeleni mizi izvršeno dejanje je prehvapilo najbolj premetene politike 9. dan tega meseca, ko sta se objela v Gdanskem dva najmočnejših suverenov evropskih, carja Aleksander in Viljem.

Politiki se prepirajo še vedno po listih, ali je ta nenadejani shod vladarjev dveh ogromnih, po mišljenju in naravi najbolj različnih narodov naslonjen na političen program; ali je združilo le osobno sočutje dve sosedni kronani glavi.

V resnici težak je odgovor v takej nenavadnej situaciji, ko se govori le o prijateljstvu, le o novih zvezah, le o miru zagotovljenem vsej Evropi za decenije.

Tako bi govoril pošten optimist in državljani, ki v lastnej domovini ne mara in ne želi političnih prememb niti predrugačenja razmer na zunaj. Vender nam Slovencem, ki deklamujemo, pojemo in sanjamo o boljši, o krasnej bodočnosti svojega naroda in domovine, ne pristaje zdaj še optimizem. Ako hočemo doseči svoje idejale, vemo dobro, koliko trnja, kameinja nam je prehoditi, koliko sprememb se mora še izvršiti, predno si priborimo svoj cilj;

predobro nam je znano, da brez truda ne delé nebesa niti izgubljenega, niti pričakovanega raja.

Zaradi tega mora zanimati slovanske narode vsak videzno še tako nepomenljiv prizor v politiki, kajti iz vsacega se razpletó lahko važni svetovni prevrati; kakor rodi lahko oblaček vihar, pogubljivo točo, — ali pa tudi težko pričakovan ploden dež.

Ako je shod dveh vladarjev politično brez pomembe, kakor trdijo posebno vsi oficijozni, se nam dozdeva vender neumevno, da se v ta prijateljski pozdrav meša tudi železni Bismark, o katerem vemo, da premisli vsak svoj korak in da je vse njegovo mišljenje in govorjenje le politika, nič drugega, da je slekel že davno svojo meščansko togo in se zavil od glave do nog v palijum neutrudnega državnika.

Nasprotno zopet, če ima shod kronanih glav eminentno političen pomen, kje je ostala potem Avstrija, o katerej se vedno trdi, da ima povsod jednake politične interese z Nemčijo, da sta poslednji državi naslonjeni jedna na drugo, kakor otroka jedne matere, jedino izvoličalnega nemštva! Pojasnila o tej uganki nam niti naši najbolj navdušeni nemški propagandisti dati ne morejo, ti si ne upajo deamentovati, da nij bil zadnji shod sosednih cesarjev sistematično osnovan.

Prijatelji nemški, tu imate zopet dokaz o famoznej nemškej zvezi in njenej odkritosrčnosti. Kadar nas bodo potrebovali Nemci, se uže oglasé; dokler se jim smejlja sosed na levi in desni, smo jim nadležni.

Vender, ako si natančneje ogledamo evropski položaj, se nam pokaže naposled skrivna nit, ki nas vodi iz zdanjega političnega labirinta. Pozabiti ne smemo, da so nemški državniki vedno najbolj marljivi, kadar ima njih

zapadni sosed količjak zvezane roke, in da prežé, kedaj bi ga prijeli najjažje brez prevelicega hrupa in brez žalostnega nasledka.

Francoska ima obrnen zdaj svoj pogled na afrikanško obrežje, kamor škili tudi Italija. — Če bi se hoteli sprijeti poslednji dve, bi bilo, mislimo, Bismarku najbolj po godu se ve da, ko bi se posrečilo irredenti zaplesti še nas v svoje mreže. Nemci bi imeli potem prosto roko, Rusija bi lahko prestopila še jedenkrat Balkan in Anglija bi ostala popolnem izolirana in brez vpliva.

A naglašati moramo, da velja v svetovnej politiki gaslo: „Dulce ridentem amabo, non dulce loquentem.“ To mi razumemo tako, da se v politiki nijso sklepale še nikdar osobne prijateljske zveze, da ona ne pozna idejaloj, temveč le goli realizem in dobiček. Državnike moremo primerjati istim slabim prijateljem, ki te obiskujejo, kadar jim zmanjka „nervus rerum“, sicer te komaj poznajo. Takove so naše misli o pristrčnosti Nemčije in Rusije. Podobni sta magnetičnim enakim polom, ki se združita le, kadar jih prisili zunanja sila, sicer sta si nasproti, kakor noč in dan; jedna se umika drugej. Položaj Avstrije v današnji situaciji pa zaznamujemo najbolje z besedami: Gorjé nam, kadar se nasprotni elementi bratijo!

L—s.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 15. septembra.

Naš presvitli cesar je v Miskolcu, v Ogrske, kjer je navzočen pri manevrih, pri dvornej pojedini napil ruskemu carju: „Danes praznujemo rojstni dan mojega izvrstnega prijatelja, cesarja ruskega; jaz izpraznim kupico na njegovo zdravje.“ S temi besedami je po-

Listek.

„Slovanska jeka.“

Moški in ženski četverospjevi in zbori.

Slavnemu gospodu dr. Janezu Bleiweis, očetu slovenskega naroda, posvetil

Fran Grbič.

Z veliko radostjo pozdravljal bode slovenski narod novo zbirko Grbičevih skladb, katere so ne samo, kar se tiče melodije, temveč tudi glede pravilne harmonizacije izgledno lepo uglasbene. Fran Grbič, čegar čarobni glas občudovali so uže razen Slovencev tudi Hrvatje, Čehi, Nemci in Italijani in ki bode v kratkem razveseljeval v Lvovu naše brate Poljake s svojim srebrnim tenorom, on je izdal „slovansko jeko“, v katerej najdejo trije slovanski rodovi, namreč Čehi, Hrvatje in mi Slovenci skladbe zložene na besede v svojih na-

rečjih. Glasba je ravno umetnost, ki veže vse narode sveta, glasba je jezik, katerega razumejo in govoré povsodi in tako nas veže muzika zopet v slovanskem narodnem smislu, kar nam pričajo n. pr. pesni: „Naprej zastava slave“, „Kje dom je moj“, „Hej Slovani“ in dr., katere prepevajo vsi Slovani.

Žalibog, da še nijmamo redno izhajajočega muzikalnega lista, ki bi prinašal v vseh slovanskih narečjih zložene kompozicije in spise o slovanski muziki. Tak list bi nas seznanjal s slovansko glasbeno literaturo in zgodovino ter bi pospeševal bratovsko zvezo. Pa kaj hočemo, počakati je treba!

Za naše slovanske skladatelje je pač malo izpodbudljivo, izdavat svoje kompozicije na lastne stroške, kajti vsak ima pri tem le materijalno izgubo, ker ne speča toliko iztisov, da bi pokrili velike tiskovne stroške. To britko izkušnjo je naš vrli Grbič tudi uže imel, a

vender ga to nij plašilo in z rodoljubno svojó požrtvovalnostjo podaril nam je zopet novo zbirko v čast sebi in narodu. Na 43. straneh obsega ta zbirka:

a) četverospjeve za moške glasove:

1. „Pred slovesom“, besede Iv. Resmanove; 2. „Ljubici pod oknom“, besede dr. Vošnjakove; 3. „Najlepši“, besede V. Kurnikove; 4. „Ukazi“, besede Preširnov; 5. „Želja Slovenca na tujem“, besede V. Urbasove; 6. „Lahka noč“, besede Iv. Resmanove; 7. „Pod prozorom“, besede Iv. Zaharjeve, (hrvatsk tekst); 8. „Mila si mi“, besede I. Sundečičeve (hrvatsk tekst); 9. „Na lipici zelenej“, besede Iv. Resmanove;

b) četverospjeve za ženske glasove:

10. „Slavčku“, besede Sl. Jančkove; 11. „Bčelar“;

c) Zbore;

12. „Na vysosti hvězdy sviti“, basen od

kazal naš presvitli cesar, da je Avstrija prijateljica Rusiji, in ostaneti še dalje zaveznici.

Predvčeranjim sta pričela gališki in štajarski **deželni zbor** svoje zasedanje. Čez osem dnij bomo tudi v Ljubljani tako srečni, da pozdravimo poslance.

Včeraj uže smo poročali na prvi strani, kako so izpale prve volitve v **Hrvatskej**: neugodno za neodvisno narodno stranko. „Obzor“ toži, da so činovniki iz vseh kotov privreli k volitvi, da so oddali glas vladinemu kandidatu. Pri agitaciji se je godilo po „Obzoru“ tako-le: „Ti su činovnici, imajući sveze sa građanstvom, te rodbinske, to poslovne, to službene, upotrebili te sveze, sapeli pojedine građane uza sebe, nekoje za vladu predobili, nekoje od glasovanja uzdržali.“ Tako je bilo mogoče, da je od 33 volitev dobila vlada 20 in opozicija 13 mest.

Ali res plešemo na ognjeniku? vprašati se moramo danes, ko nam dohajajo čudezne vesti iz **Zadra**. Zadrski deželni zbor je končal svoje zasedanje, a ne mirno; to bi bilo v Zadru tako nemogoče kot drugodi, kjer so ustavoverci gospodje. Predno se je še naznanilo, da se zbor zaključi v imenu Nj. veličanstva, prešinil je poslanca Bajamontija peklenski ogenj italijanske navdušenosti, vstal je in govoril, govoril psovalno proti slovanskim poslancem; a to mu nij še bilo dosta: Ko so se vračali slovanski Avstriji vedno udani poslanci domov, insceniral je Bajamonti na ulici škandal, zbožnal irredentovske rovarje in jih naščuval, da so slovanske vladi prijazne poslance obmetavali s smrtdljivimi jajci. Kje je avstrijska vlada? vprašati moramo danes. Iz Nemčije dohajali so in še dohajajo glasovi, da celo železni, Slovanom gotovo ne prijazni kancelar ne odobrava tako postopanje irredentovcev, da se je odločno izrekel proti izdajskim nameram irredentovskih rovarjev v Primorji, in naša vlada? — Italijanissimi inzultirajo vsak dan vladi prijazne profesorje, na ulici kričijo razžaljivo za avstrijskimi častniki, v zadrskem deželnem zboru govori se protiaustrijsko! Kako dolgo bode še to trpelo? Slovani bili so vedno najboljši podaniki avstrijski in vender se ne zgodi nič proti irredentovcem, ne podpira se slovanski živelj. Vlade sicer taki pobalinski napadi irredentovcev ne omajejo, a izpovedati moramo brez ovinkov, da Slovan nij iz lesa, da ne pusti, da bi se vsak z njim igral kot z marioneto. Če vladi nij ležeče na tem, da se izdajavci avstrijski odstranijo, zgoditi se more, da pride dies irae, zgoditi se more, da bode za življenje se boreči slovanski rod v Dalmaciji in Primorji dal se zapeljati, da bode posegel po sredstvih, s katerimi bode odstranil iz sebe to gnilobo: Vim vi repellere omnes leges, omnia jura permittunt. Slovansko prebivalstvo je vselej odločno in svečano pokazalo svojo neomahljivo udanost Avstriji, vselej se je častno bojevalo za obstanek dinastije in vender se denes godi, da smejo tega Slovana povsod zaničevati, da smejo junaške slovanske častnike na ulici inzultirati, na slovanske profesorje in poslance metati gnila jajca. In ta Bajamonti je baje v zvezi z našimi ustavoverci!

Bol. Jablonskeho, pohrvalil M. Golović, (česk in hrvatsk tekst); 13. „Zdravljica“, besede Preširnove; 14. „Zdravljica“, besede dr. L. Tomanove; 15. „Kolo“, spjeval G. Kovačević, jako originalna in prav v narodnem duhu zložena skladba; 16. „Zagreb“, spjeval Avg. Šenoa, majestetična, izvrstna skladba; 17. „Kdo mčym je“, besede J. Nernde, jako efektna skladba; 18. „Dijaška“, besede E. Volčičeve, vrlo lepa skladba; 19. „Slovanski brod“, besede Grbičeve, veličastna skladba, katera mora dopasti, ako jo poje močan moški zbor.

To vam je lepo število prelepih kompozicij in želeli bi le, da bodo naši rojaki prav obilo kupovali to zbirko, da najde naš neumorno delujoč Grbič vsaj toliko podpirateljev, da se mu vrnejo stroški. Bog nam ohrani še mnogaja leta tega odličnega in trudoljubivega slovenskega umetnika. V. V.

Zgoditi se torej more, da se jutri tudi drugodi kaj jednacega lahko primeri Slovanom, kar se godi doli v Primorji. Težka, gotovo zelo težka je naloga zdanje vlade, a nekoliko več energije in iztrebijo se lahko isti elementi, ki na Reki pobijajo okna, v Zadru zaničujejo slovanske poslance in profesorje, v Trstu namestniku pred nosom delajo propagando za Italijo, v Kranjskeji učiteljstvo demoralizirajo... To je nezaslišano! Tako počenjanje se ne more, ne sme še dalje trpeti, stopiti se mora odločno nasproti rovarjem, naj so učitelji ali namestniki, profesorji ali uradniki.

Kar se je govorilo, o čemer se je pisalo, uresničilo se je 12. t. m. Ta dan odšel je nekdanji poslanec rovarju Bajamontiju, ta dan odšel je baron Lapenna v **Bosno in Hercegovino** ogledovat sodnije. Doli v Bosni hoté narediti mir, ljudstvo hoté pridobiti za se, — in ta posel izroče zakletemu sovragu Slovanstva, nekdanjemu soboritelju Bajamontijevemu. Čudno, res neumljivo je to postopanje!

Vnanje države.

Shod **ruskega** in **nemškega** cesarja v Gdanskem, ki je izbudil v avstrijskeji žurnalistiki toliko hrupa in šuma, daje tudi ruskim listom povod, da pišó o tem shodu. Ruski listi pravijo, da ta shod nijma družega pomena, nego samo prejšnje prijateljstvo mej Rusijo in Nemčijo se je še bolj utrdilo. Pri tej priložnosti govore ruski listi tudi o ščuvanji od strani nekaterih dunajskih in peštanskih žurnalov. To ščuvanje jih prav nič ne žali, jim čisto nič ne vnema krvi, tako piše popolnem hladnokrvno „Novoje Vremja“: „Pri nas se nihče ne zmeni za ščuvaine članke šovinističnih avstro-ogrskih žurnalov: ti članki morejo le v Avstriji napraviti kak vtis, a tudi tu le neugoden. Kričanje rusohobov ne napravi rusko-avstrijske vojske; nasproti pa je mnogim to ščuvanje povod, da si predložijo opasnosti, katere bi pretile Avstriji vsled protislovanske politike... Avstrijska politika je dozdej izbujala nezaupanje vseh balkanskih narodov, in menda so si zdaj posebno ogrski listi postavili nalogo, da to nezaupanje še netijo. Rusija tu lahko mirno gleda. Ruski vpliv mej narodi na balkanskem poluotoku je tako velik in tako nepogljiv, da se ne bode posrečilo nobenej sili, da bi jih odvrnila od Rusije, katerej se zahvaljujejo za zdajo in bodočo svobodo in samostojnost. Čemu torej ničevna agitacija nekovi avstro-ogrskih sovražnikov Rusom?“ Mi mislimo, da je naša vlada previdna in modra dovolj, da se takim protiruskim agitatorjem ne bode dala zapeljati in ohranila popolno spozumljenje z Rusijo.

„Kuryer poznanski“ priobčuje okrožnico **papeža** Leona XIII, ki jo je poslal vsem poljskim nadškofom, škofom in prelatom, ki so se udeležili romanja v Rim. V okrožnici tej hvali stanovitnost Poljakov v veri in jim obeta boljše bodočnost. Konec se pa glasi: „Ne upade naj vam srčnost, če nij za vas prišel še dan miru; kakor je pustil izveličar najprej umreti Lazarju, ki ga je potem zopet oživel, tako pusti tudi včasih čakati z usmiljenjem, da v trenutku največjega obupa prinese pomoč in pokaže svojo previdnost in moč v svitlej luči.“ Potem pa še opomina Poljake naj ne obupajo, „če jih cel svet pozabi in zapusti, Rim jih ne bode zapustil“.

O vstaji v **Kajiri** poročajo natančneje poročila, da je danes teden več kot 4000 mož s 30 kanoni obstopilo Abdinovo palačo, rezidenco kediva, in zahtevali so, naj se odpusti ministerstvo Riaz in naj se pomnoži vojska na 18.000 mož. Kedive jim je moral dovoliti, kar so zahtevali. Ko se je to zgodilo, so odšli. Vodje te vstaje so izdali okrožnico na vse tuje konzule in zagotavljali, da ne mislijo sovražno postopati proti Evropejcem.

Dopisi.

Iz Spodnje Šiške 12. septembra. [Izv. dopis.] (Posojilnica.) Ravnokar razposlal je ustanavljajoči odbor „kmetske posojilnice za ljubljansko okolico“ županom in drugim odličnim možem vabilo k večjemu shodu, katero se glasi tako-le:

„Odbor za ustanovljenje hranilnega in posojilnega društva za ljubljansko-vrhnjski okraj se je posvetoval in sklenil, da se naj napravi kmetska posojilnica, ki bo imela pravico, kakor hranilnice, denarje sprejemati na obresti in posojevati kmetskim posestnikom na osobni kredit brez vknjiženja ali tudi na hipoteke.

Odbor je določil pravila in se pri tem oziral na krajne razmere in potrebe.

Uljudno ste tedaj vabljeni, da pridete k shodu, kateri bode v nedeljo 18. septembra t. l. ob 9. uri dopoldne pri županu gospodu Janezu Knezu v Šiški.

Tačas se bodo pravila potrdila in izvolilo ravnateljstvo in nadzorstvo, da se potem posojilnica vpiše pri c. kr. trgovinskeji sodnji in lahko začne svoje delovanje.

Odbor za „kmetsko posojilnico ljubljanske okolice“.

Županje: Martin Baydek v Udmatu. A. Galé, graščak v Zgornjej Šiški. Janez Knez v Spodnjej Šiški. Tomaž Ločnikar na Viči. Anton Mazik v Šmarji. Luka Strah v Polji. Peter Lenassi na Vrhniki.“

Pričakovati je, da se bodo povabljeni v polnem številu udeležili tega shoda in s tem dokazali, da jim je tudi v resnici mar, da se našemu kmetu po mogočesti cenó pomaga s kreditom in da se tako kmet obvaruje pred oderuhi.

Dovolite mi, gospod urednik, da pri tej priložnosti omenim še neko drugo zadevo, ki je tesno zvezana s kreditom — da, na katero se prav za prav opira našega kmeta po ceni kredit, naj o tej zadevi spregovorim nekoliko z željo, da bi pri shodu zbrani možje se o tem posvetovali in storili tudi v tej smeri potrebne korake. Mnogozaslужni gospod dr. Vošnjak, kateri tolikanj deluje in vzbuja, da bi se hranilnica ustanovila, bode gotovo rad pripomogel, da se stvar na pravem mestu v pretres vzame.

V vašem cenjenem nedeljskem listu bral sem članek, v katerem pisatelj mej drugim izraža misel, da posojilnice, kakor so koristne, vender „najpotrebnejšim“ ne dajejo kredita, ako nij za posojeni znesek polne varnosti. Resnično je sicer to, ali od kod izvira, da posestnik, ako ima na primer uže nekaj dolga, njegovo posestvo pa je vendar še veliko več vredno, ne dobi denarja, če ga potrebuje ali pa le proti oderuškim obrestim? — To izvira odtod, ker upniki do takih dolžnikov nobenega zaupanja več nimajo, ker jih uči skušnjava, da so le v premnogi slučajih prišli ob vse svoje premoženje. Zato naš premožni posestnik veliko rajši nosi svoje novce v ljubljansko hranilnico, akoravno dobi le 4%, kakor da bi jih posodil po 5 ali 6% svojemu sosedu. Pa zakaj to? Le zaradi tega, ker dolžniki, ako pride do prodaje, uničijo in pokončajo imenje, ne da bi branila gospodska in ne da bi se mogel upnik temu početju kaj ustavljati. Mirno mora gledati upnik, kako se mu ropa njegov pošteno posojeni denar, kako razdira dolžnik hišo, prodaja streho raz pohištve, vrata, okna, kako poseka hrib do golega, da, še celo sadno drevje, češ da bode upnik opeharjen in da bode premoženje menj vredno; dan prodaje pride, a ostalo nij nič družega, nego razvalina prej včasih lepega posestva, ostalo nij drugo upnikom, kot gola zemlja, a zemlja le zaradi tega, ker je dolžnik pokončati in opustošiti nij mogel. In to stori brez vsakega strahu, ne brani mu nihče, ne kaznuje ga nihče! Žalostne so res te razmere, a resnične. V kratkem času prigodila so se tri taka brezvestna dejanja v

ljublanskej okolici in sosebno neko jako lepo posestvo z dobro urejenim mlinom (nekdanj „Tomažev“ v Dolu) razdejal je gospodar tako, da je res bridko gledati čin tolike hudobnosti, katerega je pa izvršil dotični brez vsake kazni, kakor vsi drugi! In koliko je njemu to koristilo? Niti deseti del tega, kar je naredil škode, nij sebi stržil, svoje upnike pa je pripravi ob velike svote. Nij-li to prav rop na premoženje drugih pri belem dnevi, v zasmeh vsake pravice! Vprašam, kdo bode še hotel posojati svoj težko prisluženi denar, dokler dolžnik brez vsake kazni sme tako delati?!

Nujno potrebna bi bila tedaj ostra postava zoper taka dejanja, uže v interesu naposododjemalcev, kajti ako bode premožnejši gospodar vedel, da posojene svote ne bode izgubil, rad bode posojal za nizke obresti svojim bližnjim, rajši ko denar nosil v ljubljansko hranilnico. Da se mi pa ne poreče, da je malo takih posestnikov, ki bi bili v stanu posojati, rečem le to, da je v ljubljanskej hranilnici naloženih do sedemnajst milijonov goldinarjev večinoma samo iz Kranjske in od teh n. pr. pride do tri milijone samo na loški okraj, ker so večinoma poljedelci. Ali ne govoré tukaj številke dosti jasno?!

Storite tedaj, vi možje, ki se boste zbrali v nedeljo v naši prijaznej Šiški, storite potrebne korake v ta namen, volite odbor, kateri bi izdelal prošnjo do deželnega zbora ali pa do ministerstva, in videli boste, da bode še najbolj pomagano našemu kmetu in da bode še najceneje in najhitreje dobival denar na posodo od svojih premožnejših sosedov, kadar ga bode potreboval, — če se upnikom da poroštvo, ki postavno varuje njihovo premoženje. *)

P.

Iz Dolja 11. septembra. [Izv. dopis.] (Občinske zadeve.) Večkrat uže sem se zarotil, da ne bom s svojimi dopisi javljal svetu stvari, katere sramotijo in onečastujejo našo sosesko, ko bi si mi ne izbudila vselej opominajoča vest, da zaradi obrekovanja in hujskanja nekaterih hudobnežev proti meni ne smem zanemarjati občanske svoje dolžnosti! Res nehvaležno delo, če se poganja človek za splošno korist. Mislil bi človek, da se brezplačnemu delavcu ne bi smelo tako v roko gledati; saj pravi uže star pregovor: „daranemu konju nij na zobe gledati“. Toda pri nas je ravno na robe! Kadar katero zinem, tikajočo se občinskega blagostanja in napredka, precej zagodrnjajo nasprotovalci, češ, pa kar ne, ker je ta rekel! Vse naj ostane pri starem, rajši trpimo še mi škodo in z nami cela občina; da, za poslednjo se malo več, kot čisto nič ne brigajo. Nij mari to grda hudomušnost? Jaz vsaj tako mislim. Da bi bili moji nasprotniki res tako trdih glav in take škodljive kratkovidnosti, da ne bi mogli spoznati resnice in korist, katero se jim uže tolikrat priporočal in svetoval: to-bi bilo pač preveč, ker dihamo vsi ist jednaki zrak in pijemo vsi jednako vodo! Le zlobnost in hudobija posameznih modrijanov je kriva, da se Borovnica in ž njo združene druge vasi ne morejo postaviti v izgled družim občinam. Prepričan sem do živega, da resnico govoriti nij najprijetneje, marveč nehvaležno, da, celo nevarno večkrat! To se pravi, resnico je lahko govoriti in pisati, ali nasledke, te je težko

prestati! Dostikrat bi bolje bilo, da bi se človek ujedel v jezik, kakor da pove, kar mu leži na srci! A na drugej strani mi velevala vest, človeško sočutje, da je resnico pričati lepo, potrebno in sveta dolžnost vsacega uda človeštva! In nebeški klic premaga vselej v boji, ki nastane v mojih prsih, kadar ugledam nerodnosti posamezne ali občinske. Zatorej niti danes ne morem molčati, kar cvili mi v prsih in jednako mi je pri srci, kakor nekdanj, ko sem v petem letu svoje starosti z materjo šel v cerkev z breskvijo v žepu: nij mi dala miru ta breskev, cvilila je toliko časa, dokler je nijsem spravil v dolgo dolino! Vem naprej, da se mi bo očitalo, da sem hudoben, da sem strasten in da je grdo, pregreške trositi mej svet; ali kaj si bočem, ko vidim, da bo še le potem imela duša mir! Tudi pričakujem — in to je moj pravi pomen —, da ne bodo moje besede glas vpijočega v puščavi; marveč, da bodo prodrle jekleno trdovratnost ter prognale hinavstvo in omečile srca vsem mojim nasprotnikom, občini na čast in korist! —

Najprvo svetujem našim občinskim starešincem, da vzemó v roke letošnjo 168. številko „Slovenskega Naroda“, pa dopis z Dolenskega pazno preberó in da si vsak za sebe to dobro zapamti, kar se nanaša nanj. *) Ta dopis je tako po mojem okusu, popolnem iz moje duše, da si moram misliti — častiti g. spisovatelj onega dopisa mi bode odpustil mojo predrznost — g. spisovatelj in jaz imava nekaj skupnega na sebi, neko duševno sličnost. Gotovo morajo biti pa tudi tiste občinske okolnosti jednake našim, ker le malo pičic in črk bi bilo treba premeniti in veljal bi dopis naše soseski. Zakličem vam torej, borovniški očetje, berite navedeni dopis, ravnajte se po njega nasvetu in dobro bode ne le za vas, ampak tudi za druge, dobro za vse občane! Ljudje vas bodo kovali v zvezde uže zdaj, potomci pa se vas bodo spominali s hvaležnostjo! Nasproti pa pomislite, kaj poreče svet k škandalu, katerega je „modrijan“ iz vaše srede letos dné 31. julija napravil v občinski „pisarni“ (če je sploh vredna tega imena), ko so se obravnavale obsodbe. In ta škandal proizročil je prvi svetovalec! Da se nahaja mej najlepšimi jabolki tudi piškav paprk, mej najboljšim žitom plevel, to vsak vé, to je naravno! A to zdelo se bo vsacemu smešno, pa tudi težko verjetno in vender je čista resnica, da ugaja našim občanom — ne vsem, le nekaterim — paprk, plevel bolje od zdravega sadu! Nij vse zlato, kar se sveti, tudi — luža se sveti. Naša občina bila bi v resnici in po vsej pravici vredna častnega imena, ko bi se v odboru ne nahajal osat, ki se kaže lepim in prijetnim s svojo vonjavo, s svojim cvetom, v istini pa je jako škodljiv plevel, katerega je, kakor vsako slabo stvar, težko uničiti!

*) Ta dopis je — kakor smo čuli — kostanjeviškega g. župana silno pod nos dregnil. Z bistrim svojim razumom je presodil, da opisani župan je on pa nihče drug. Ali mestu hvaležen biti za dobre svete, se je jezil in rogovilil kakor besen, in neko nedeljo se je celo predznil po občinskem slugi pred cerkvijo oklicati dati neko zmes, s katero je hotel v prvi vrsti našega dopisnika, v drugej pa naš list smešiti, pa je osmešil le samega sebe. Oklicano je bilo, da „Slov. Narod“ od 27. julija naznanja, da bi v Kostanjevici nekdo rad kmete podučaval v sadjereji, trtoreji in živinoreji; kdor hoče tega moža poznati, naj povpraša uredništvo „Slov. Naroda“, to mu ga bode povedalo! Kakšne pojme pak ima ta kostanjevski možakar o svojej službenjej oblasti? Mu bode treba malo žilico potipati!

Ur.

Žalibog imamo mej svetom še dovolj zakasnelih nezrelih bitij, katera iščejo veljavo v imenu, v delih in v mogočnosti umrlh svojih očetov, ne pa v dejanji in ponašanji živečih sinov! Le naj še kdo reče, čemu so nam po deželi tisti veljaki, ki jim z višjo besedo pravijo kmetski „aristokratje“! Mi imamo isto kri, vsi smo jednaki. Pojdi, pojdi, kaj boš sam sebe sleparil, se smešil! Le samega sebe poglej! Zakaj pa ti Franceljna povzdiguješ nad Jožeta zaradi tega, ker je bil njegov oče mogočen, veljaven mož, Jožetov pa siromašen kajžar? Zakaj zopet drugemu, akoravno umnemu, odrekajo besedo, ker je znal njegov oča narediti čevlje samo na kveder? Nasproti pa prištevajo mogočnega Janeza mej prve vrstnjake samo zato, ker so bili njega oča „purgarmojster“ in bogat! Najnevarnejši aristokratje so ljudem po deželi kmetski bahači, veljaki, katerim se svet še klanja, ki se jih boji ter jih meri z dugo mero navadnega kmeta, kateri pošteno použije to, kar pridela! Kdaj bo pač ljudstvo se vender toliko zmordilo, da ne bo verovalo v prazno ime, marveč v delovanje, katero ima pred očmi! Kmetič, ne izgleduj se nad bahačem, ni nad „veljakom“, marveč nad onim sosedom svoje vrste, pri katerem vidiš, da si zboljšava svoje stanje, onemu veruj, če tudi se ti s hinavščino ne prilizuje, posebno pred časom volitve — onega poslušaj in posnemaj, onemu se poveri, kateri se povzdiga iz tvojega stališča in napreduje na kmetijskih tleh tvojim enakih! Pa posebno naj velja vam, borovniški občanje, v resni preudarek zdaj, ko imamo pred durmi občinske volitve, katere bi bile imele uže zdavnaj biti! Izrujte prej uže opisani osat iz svojega občinskega odbora — in blagor vam potem v slavnej Borovnici! Kako težko mi je pri srci, kar trese me po životu, ko premislim, kaj da hočem napisati, da potrdim svoje besede in pokažem, da nijsem obrekovalec ni hudomušnež, ampak da zasluži občinsko starešinstvo res očitno grajo. Naj reče kdo kar hoče, kar je res, je res. Mnogokrat imel sem uže priliko, da sem videl v Borovnici županijske obravnave, posebno v kazenskih zadevah, še večkrat sem pa slišal o njih! Kaj misliš, dragi bralec, kako se je vršilo to? Pri jednej mizi vidiš pivec v gostem dimu ter glasnem kriku, pri drugej pa g. župana z njegovim pristašem in tako se razsoja? Ali je to mar postavno? Ne velevali postava pri tacih obravnavah biti dvema svetovalcema navzočnima?

Poglejmo zdaj na poseben slučaj, katerega hočem tukaj priobčiti: Popoldne 31. julija letos stala sta iz Borovnice dva krčmarja pred županstvom v uže prej opisanej pisarni (ako si dragi bralec, kedaj videl to luknjo, ne krčgaj me, ko pravim „pisarni“), tožena, da sta na Marjetino nedeljo, to je o Borovniškem „bobu“ (žegnanji) imela čez uro luč na mizi. Vsak po svoje izgovarjaje se čakala sta na obsodbo! Zjutraj bilo je pa pred cerkvijo oklicano, da se bodo ravno ta čas tudi neki grabni po očitnej dražbi oddajali v izdelovanje, k čemer je imel vsak pravico stopiti v pisarno, kar se pa menda sploh ne godi! Vsled tega oklica pride tudi občinski odbornik M. M. v „pisarno“, da bi se udeleževal očitne dražbe. Ko zagleda prej imenovana krčmarja, vpraša jednega, kateremu je M. M. prijatelj, kaj da ima opraviti tukaj? Ta mu pove, in M. M. pravi: Milostno sodbo, ker je bilo cerkveno žegnanje! Na to mu pa koj občinski svetovalec S., županov pristaš, reče: Kar ven se spravi, ti nemaš tu nič opraviti! M. M. mu odgovori: Kako

Ur.

*) Prizadevala si je uže c. kr. kranjska kmetijska družba in menda tudi deželni zbor, da bi vlada državnemu zboru predložila načrt take postave, pa vlada tačas nij htela. Morda bode zdaj pri volji kaj storiti.

to, saj sem odbornik, klicano je tudi bilo za grabne! S. se mu pa odreže: Marš ven, Ti ne boš nič licital! — in pri teh besedah ga prime in ven peha. Kakor pri vsakej takej priliki, tako tudi zdaj — morala je S-ova žena pomagati; M. M. videč, da se z njim za res tako ravna, je dejal: Če je tako, grem pa sam, kar pustita me! In res ga spustita, da bi odšel; ko pa M. M. na prag stopi, mu S. jedno založi čez glavo, se vé, da se M. M. obrne nazaj in pri tej priči ga S. zgrabi, žena mu zopet pomaga — in spravita ga na tla; na tleh ga tišči ter mu še reče: No, M., zdaj boš poznal mojo moč, ne? G. župan to videč, je rekel J. V., tudi odborniku, ki je tudi zaradi grabna prišel, da naj gre in pomiri; ta župana uboga in za plačilo imel je — raztrgano obleko! Ko se pa M. M. po vsej tej atéri odstrani in sede k pivu, pride S. še za njim, in po malem besedovanji stopi S. zopet k M. M., mu pripelje jedno, dve, tri po obrazu tako, da je M. M. precej krvavel, ter rekel: Vidiš, ti si šintar, in še slabši kot šintar, nič, od ničle nič, le žal mi je in sram me je, da imamo tako nesnago za občinskega svetovalca! To je vedenje svetovalske modrosti, in ta hoče še splaziti se na županski stol! Oj gorje!! Čudno je res, da ta človek more vender še kakšnega dobiti, ki mu skaže zaupanje. Da je temu g. župan največ kriv, ker se ravna po volji S. in dela vse za S., je znano pri nas vsacemu občanu; le g. župan tega spoznati neče, da bi on sam imel večje zaupanje na županskem stolu, ko bi ga ne sukal samopridno tak modri petelinček. Časi se spreminjajo, ljudstvo se zaveda, nij torej treba misliti, da se bodo moške po volji vetrnjaških petelinčkov vrtili!

Končno spominam še občinski odbor, naj pri prvi seji sklene in skrbi za primerno pisarno, a ne — v gostilni! Čemu bi moral občan, ko pride po svojih opravilih v pisarno, katero on sam vzdržuje, težko zasluženi denar še po nepotrebnem razpravljati jednemu samemu na ljubo, kakor se to godi tu pri nas; zlasti godilo se je ob času zemljiškocevilnih pritožb, ko se je le pilo a storilo mnogo premalo! G. župan naj gleda na to, da se vselej in povsodi le postava izpolnjuje, da le-ta ne ostane samo mrtva črka na papirji. Gleda naj g. župan, da se ne pusti sukati od jednega samega veterinjaka!

Vam občanom pa danes predočim rek sv. pisma: Po njih sadu jih boste poznali! in drug rek, ki se glasi: Ne bojte se divjih zverí, ampak bojte se zgrabljivih volkov, ki se vam kažejo v ovčjej obleki! in zopet drug, ki pravi: Ptič se po perji sodi! Zato vam, dragi občanje, danes le priporočam, ki mi tako gotovo vaš blagor kakor moj leži na srci, pazite na svoje dobro s tem, da se poverite tistim, ki so v resnici vredni vašega zaupanja.

Domače stvari.

— (Ljubljanski mestni odbor) bode zboroval drevi in, če kaj preostane, še v ponedeljek 19. t. m. ob 5. uri popoldne. Na dnevnem redu javne seje so: I. poročila redarstvenega odseka o hišnem redu za novo klavnico in o premeščenju svinjskega trga h klavnici; II. poročila združenega redarstvenega in novčnega odseka o prošnji mesarjev, da bi se odpravila tarifa za meso, pa o inštrukcijah in plačah klavničnih služabnikov; III. poročila novčnega odseka o uredbi hleva za sumne vojaške konje in o prodaji mestne ledenice na vrtu deželne bolnice; IV. poročila grajevnega

odseka o uspehu licitacije za nasipanje v prihodnjih treh letih, v izvodu kanala skozi frančiškansko ulico in o najemu tehničnega pomočnika V. poročila šolskega odseka o nagradi za poduk o veronauku v mestni šoli na barji; VI. poročila osebne in pravnega odseka o samostalnem predlogu gospoda Regalija gledé premembe ljubljanskega občinskega reda, kar se tiče volilne pravice in o prošnji mestnega fizika dr. Kovača, da bi mu štela leta provizornega službovanja. Po javni bode tajna seja, v kateri bode novični odsek poročal o raznih nagradah, podporah in predplačilih.

— (Slovenske gimnazijske abiturijente) opozarjamo, da bode začetkom prihodnjega semestra razpisana študijskega fonda ustanova z letnimi 252 gld. za medicince slovenskega jezika zmožne. Škoda bi bila, če bi se nobeden slovenski dijak ne oglasil za to ustanovo, kakor se je uže zgodilo.

— (Jezikova ravnopravnost.) Tukajšen narodnjak nam piše: „Pri izkušnji za sprejem učencev v gimnazij ukazal je g. šolski svetnik vodja Smolej, da se mora vsak učenec z besedama „hier ali da“ (nemški) oglašati. Ko je neki učenec poklican rekel „Tukaj“, zarenčal je nad njim g. šolski svetnik vodja Smolej in dejal: „Ich weiss dass Sie lieber slovenisch reden, aber hier muss man deutsch sprechen.“ — Ali je treba boljše ilustracije, kako se pri nas pod Taaffejevem ministerstvom „slovenizuje“, in kako dobro smo zadeli, da smo dobili za nadzornika srednjih šol moža, ki se kaže tako — nepristranskim! Tržaške „Edinosti“ dopisnik „z Dolenjskega“ naj bi nam povedal, ali je to morda voda na — vladni mlin!“

— (Javna tombola.) V g. Karingerjeve prodajalnici na mestnem trgu so uže izloženi v originalnej, jako ukusnej uredbi dobitke velike tombole, ki bode prihodnjo nedeljo ob 3. uri popoldne poleg Zvezde na korist požarne naše brambe in ljubljanskega glasbenega društva. Denarji za dobitke so vsi spremenjeni v svitke zvezde, in glavna dva dobitka kažeta celó podobo repatic.

Razne vesti.

* (Rastava na Reki.) Na Reki hote osnovati stalno razstavo ogrskih pridelkov in izdelkov. S tem bi radi dali Magjari Reki nekoliko bolj magjarsko lice.

* (Mejnarodna geografska razstava) se je odpela v Benetkah v 1. t. m. Baje, da avstrijske karte vzbujajo splošno pozornost.

* (Najglobokejši predor.) V Pribramu so imenitni rudokopi za svinec in srebro. Imenitni so tudi zaradi preglobokih jam ali predorov, v katere morajo rudarji hoditi. Ravno tu je najglobokejši predor celega sveta. Tako imenovani Albertov predor meri namreč v globčino 1032 metrov.

* (Vojna ladija) z imenom „Tevton“ se je Angležem razbila na poti okolo Afrike. Na njej je bilo 300 potovalcev; rešilo se jih je le malo število.

* (Kralj Ja-Ja.) V Afriki so res ljubeznjive razmere. Angleški listi poročajo, da se je kralj Ja-Ja na zapadni obali v Afriki moral bojevati z vstajnimi podložniki. Uprli pa so se proti njemu zaradi tega, ker je kralj hotel povzdigniti obrt, a prebivalci niso bili z njim istih mislih. Kralj je zmagal. Premagane pa je ukazal kuhati v olji in njihove kože s čela je vporabil za kinč svoje palače.

* (Amerikansko.) V severni Karolini se je pred kratkim sam usmrtil William Drokes na poseben način. Nekaj dnij pred

svojo smrtjo je hotel svojo ženo ustreliti, a samokres se nij hotel sprožiti. To ga je pa tako ujezilo, da je javno naznanil, da se bode v 17. dan avgusta obesil; dejal je, da bode radovednežem uže naznanil s strelom, kjer si bode vzel življenje. Točno ob 12. uri istega dne začul se je strel, samomorilčevi prijatelji so hiteli na kraj, od koder se je slišal strel in tam so našli Drokeja vrhu drevesa sedeti, okolo vratu pa je imel pridrgneno vrv. Ko so ga prosili, naj gre doli, se je uljudno poklonil, skočil z drevesa in vrv mu je strla vrat.

Umrli so v Ljubljani:

12. septembra: Marija Tavčar, čuvajeva hči, 20 let, Ulice na grad št. 12, za jetiko.

V deželni bolnici:

13. septembra: Janez Ahlin, gostač, 48 let, za jetiko. — Janez Stalz, gostač, 69 let, za slabostjo.

Dunajska borza 15. septembra

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	76 gld. 30	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	77	15
Zlata renta	94	—
1860 drž. posojilo	130	50
Akcije narodne banke	829	—
Kreditne akcije	350	80
London	117	80
Srebro	—	—
Napol.	9	35
C. kr. cekini	5	56
Državne marke	57	50

Zahvala.

Za obilo sočutje mej boleznijo in ob smrti naše ljube hčere, oziroma sestre

Marije Tavčar,

kakor tudi za obilo udeležbo pri sprevodu in za darovane lepe vence, izreka dotičnim najsrčnejšo zahvalo

(528)

žalujoča rodbina.

V Ljubljani, 15. septembra 1881.

Dva dijaka

se sprejmeta v popolno oskrb v hiši št. 1 v gledališki stolbi, prvo nadstopje (521—3)

Solske knjige

za vsa tukajšnja učiteljsišča, kakor tudi za kranjski gimnazij, najnovejše izdaje in antikvarne, trpežno vezane po najnižjih cenah imam v zalogi in ob enem zalogo **šolskih potrebščin** priporočam

J. Giontini,

(510—6)

Mestni trg št. 17.

N. B. Kupci vseh knjig za jeden razred dobijo „knjižico za učence v Ljubljani“ zastoj.

2000 gld.

lehko na leto zaslužijo **gostilničarji** in **kupčevalci**. Brošurica fabrikacij velja 3 gld.; dobi se po poštnem podvetji: **F. Schlosser, Trst.** (419—44)

PREVIDNOST!

„Brzi tiskár“

D. R. P. št. 14.120.

je **jedini patentirani** prepisovalni aparat s pomočjo tiskarske barve.

Ta izdeluje po suhem potu brez tiskalnice skoro neomejeno število **jednako ostrih, globoko črnih** (tudi pisanih), **nespremenljivih** pesnetkov, ki tudi **jedini** v celém svetovnem poštnem društvu uživajo **poštno prednost**.

„Brzi tiskár“ preseza za mnogo vse dozdanje prepisovalne aparate: hecto-, auto-, polygraphe etc., doseže autograph. tiskalnice glede izvrševanja, preseza pa to glede ostrosti posnetkov, glede priprostosti in cenote.

Kompl. aparate z dvema tiskovnim ploščama: Štev. 1, ²⁵/₃₂ cm., Štev. 2, ²⁵/₄₀ cm., Štev. 3, ⁴⁰/₅₀ cm., a. v. gl. 9.—, a. v. gl. 12.—, a. v. gl. 18.—, incl. odpošiljatev.

Prospekti, spričevala, orig. posnetki etc. takoj gratis in prosto.

Liberec, Češka.

(467—5)

Steuer & Dammann.

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“